

بنام خداوند جان و خرد

عنوان: درس

تاریخ اندیشه سیاسی در ایران زمین

استاد درس:

دکتر قزلسفلی

دوره دکترای مطالعات ایران

دانشگاه مازندران

طرح مسئله:

ایران چقدر بزرگ، قدیمی، و اسرارآمیز است

صادق هدایت

این درس دو واحدی نظری، مروری است اجمالی بر مهم ترین روندها و جریان های فکری در ایران زمین. کشوری که تا سال 1930 در اسناد رسمی "پرشا" نامیده می شد(پرس در زبان فرانسه و پرزین در زبان آلمانی) در سال 1314 رضا شاه، موسس پهلوی، به استناد گست از دوره حکومت نالایق قاجاری و دعوی تاسیس ایران نوین، بر آن شد تا در مکاتبات رسمی باردیگر از واژه ی کهن و قدیمی "ایران" استفاده کند. اصطلاحی که ریشه های کهن آن به واژه ی اوستایی " ائیریه ویج" و زبان پهلوی " ایران ویج" و "ایران" فارسی سره باز می گردد. بر این اساس با یک تقسیم بندی کلان دو دوره ای ایران قدیم و جدید به بررسی مهم ترین جریان های فکری و نمایندگان آنها خواهیم پرداخت.

جلسه اول: اندیشه سیاسی ایران قبل از اسلام

نگاهی به کیهان شناسی ایرانی

اندیشه های اخلاقی و سیاسی زرتشت

جلسه دوم:

اندیشه سیاسی شاهی

بنیادهای نظری و فکری شاهی آرمانی

جلسه سوم:

گسل قادسیه: ایران در دوره اسلامی

نگاهی به تاریخ مختصر ایران از حمله اعراب تا برآمدن سلسله ی قاجار

جلسه سوم:

منازعات روش شناختی بر سر ماهیت و موضوع اندیشه سیاسی در ایران دوره اسلامی

مروری بر نظریه های عمده:

1. دیدگاههای پاتریشیا کرون

2. دیدگاههای اروین ایزاک یاکوب روزنتال

3. دیدگاههای آن لمبتون

جلسه چهارم:

منازعات روش شناختی

مقایسه ای میان رویکرد داوود فیرحی و سیدجواد طباطبایی

کدام جریان های فکری در ایران تاریخی رایج است و غلبه با کدام است؟

جلسه پنجم:

منازعات روش شناختی

مقایسه ی نظرات داوود فیرحی و جواد طباطبایی

(بخش دوم)

جلسه ششم:

مروری بر سه جریان مهم و تاثیرگذار اندیشه سیاسی در ایران دوره اسلامی

اول: شکل گرفتن و رشد فلسفه سیاسی

ویژگی ها و مهم ترین نمایندگان

جلسه هفتم:

دوم: شکل گیری سیاستنامه نویسی (اندرزنامه ها)، تداوم اندیشه ایرانشهری

ویژگی ها و مهم ترین نمایندگان

جلسه هشتم:

فقه سیاسی اهل شریعت

گروه سنت و جماعت

جلسه نهم:

فقه سیاسی شیعه

جلسه دهم:

اندیشه های سیاسی در سایه تحولات تاریخی و سیاسی در ایران دوره اسلامی

1. عصر نوزایش اسلامی (ایران فرهنگی)

سده های چهار، پنج و شش هجری قمری

چهره ها: ابونصر فارابی، ابن سینا، فردوسی بزرگ، ابن مسکویه رازی و خواجه نظام الملک

جلسه یازدهم:

قرون وسطایی ایران: از حمله ی مغول تا برآمدن صفویه

چهره ها: خواجه نصیر طوسی، سعدی، و حافظ

دوران زوال اندیشه سیاسی و تداوم ایران فرهنگی

نقش ادبیات در توجه دادن به هویت ملی

جلسه دوازدهم:

دوره ی گذار تاریخ ایران زمین از شکست در نبرد با عثمانی در جنگ چالدران تا شکست از روسیه و

عقد قرارداد ترکمانچای

چهره ها: مکتب اصفهان: ملاصدرای شیرازی، میرداماد، میرفندرسکی، و شیخ بهایی

جلسه سیزدهم:

دوران جدید: زمینه های فکری، سیاسی و اجتماعی انقلاب مشروطه

جدال قدما و متاخرین در اندیشه سنت قدمایی ایران

نگاهی به اندیشه علامه نائینی و شیخ فضل الله نوری

(بخش اول)

جلسه چهاردهم:

جدال قدما و متاخرين:

اندیشه های شیخ فضل الله نور(بخش دوم)

جلسه پانزدهم:

ظهور روشنفکران ایرانی نسل اول و اندیشه تجددخواهی و قانون

ملکم خان، آخوندزاده و میرزا آقاخان کرمانی، مستشارالدوله و...